

Dabas aizsardzības pārvalde

Cepla (Jaunzemju) dolomīta atsegums

Publicēts: 03.11.2020.

Atjaunināts: 24.01.2023.

Dabas pieminekli veido divi lielāki un virkne sīkāku dolomīta atsegumu, kas ir gan dabīgi, gan mākslīgi dolomīta atsegumi, senlejas nogāze, avoti, avoksnāji, avotu kaļķakmens izgulsnējumi.

Dabas veidojumu komplekss ir nozīmīgs gan kā stratigrāfiski nozīmīgu slāņu atsegumi, gan kā raksturīga un izteiksmīga senlejas nogāze un arī kā ainaviski augstvērtīga teritorija.

Aizsardzības kategorija: aizsargājams ģeoloģisks un ģeomorfoloģisks dabas piemineklis, atrodas [dabas parkā Daugavas ieleja](#).

Kods: LV0440010

Administratīvais iedalījums: Aizkraukles novads, Aizkraukles pagasts

Pārvalde: Dabas aizsardzības pārvaldes struktūrvienība [Vidzemes reģionālā administrācija](#).

Robežu shēma

[Robežu shēma uz ortofoto pamatnes](#)

Normatīvie akti

[Ministru kabineta noteikumi Nr. 461 "Noteikumi par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem"](#)

[Ministru Kabineta noteikumi Nr. 264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi"](#)

Vispārējs raksturojums

Teritorija ir izvietojusies Viduslatvijas zemienes austrumu malā, Daugavas (Lejasdaugavas) senlejas nogāzē.

Dabas pieminekli veido divi lielāki un virkne sīkāku dolomīta atsegumu, kā arī avoksnāji un avoti. Dabīgas izcelsmes dolomīta atsegums ir novietojies Daugavas senlejas nogāzes lejasdaļā. Atsegums ir aptuveni 20 m garš un līdz 4 m augsts. Otrs lielāks dolomīta atsegums atrodas nelielā pamestā karjerā senlejas nogāzes augšdaļā. Arī pati Daugavas senlejas nogāze ir nozīmīgs ģeoloģisks veidojums.

Dolomīti stratigrāfiski pieder augšdevona Daugavas svītas Oliņkalna ridai, jeb bij. Porhovas slāņiem.

Daugavas senleju ietverošie dolomīta atsegumi ir veidojušies leduslaikmeta noslēgumā ledāja kušanas ūdeņiem iegrauzoties zem ledāja vāka esošajos iežos. Domājams, ka senleja neizveidojās viena apledojuma rezultātā, bet sāka veidoties jau senāku apledojumu gaitā, pirms vairākiem simtiem tūkstošu gadu. Zināma loma senlejas nogāzes atsegumu regulārā atjaunošanā bija Daugavas upes erozijai pirms ūdenskrātuves izveides.

Nogāzes piekāvē atrodosies atsegumi tiek pakļauti palu straumes iedarbībai, kas tos atjauno. Avotu kalķakmens izgulsnēšanās dabas pieminekļa teritorijā notiek atsevišķos avotos un avoksnājos. Lielākā avota ūdensdeve ir aptuveni 3 l/sek, bet ir vēl vairāki avoti ar ūdensdevi ap 1,5 l/sek.

Teritorijā atrodas ES aizsargājami biotopi: nogāžu un gravu meži (9180*), karbonātisku pamatiežu atsegumi (8210), upju straujteses un dabiski upju posmi (3260) un avoti, kas izgulsnē avotkalķus (7220*).

Minētais dabas veidojumu komplekss ir nozīmīgs gan kā stratigrāfiski nozīmīgu slāņu atsegumi, gan kā raksturīga un izteiksmīga senlejas nogāze, gan arī kā ainaviski augstvērtīga teritorija.

Dabas datu pārvaldības sistēma OZOLS

Citi dati par šo un citām Latvijas īpaši aizsargājamām dabas teritorijām

[Skatīt vairāk](#)

<https://www.daba.gov.lv/lv/cepla-jaunzemju-dolomita-atsegums>